

Др Милан БУЛАЈИЋ

ГЕНОЦИД У XX ВИЈЕКУ НА ПРОСТОРУ ЈУГОСЛОВЕНСКИХ ЗЕМАЉА*

Учешће на трибини Црногорске академије наука и умјетности представља изузетну част. Сарадња са овом високом научном институцијом почела је у вријеме њеног оснивања, Научног друштва. У вријеме ентузијазма, млађих година, заносио сам се идејом да Црногорска академија наука и умјетности постане центар научног окупљања црногорске интелигенције не само у Црној Гори и Југославији већ у цијелом свијету. Као професионални дипломата, посебно за вријеме службовања у САД познавао сам многе већ признате научнике поријеклом из Црне Горе. И данас вјерујем да је то била добра замисао.

Ова трибина за мене представља посебно задовољство јер пада у вријеме када обиљежавам 50-у годишњицу од када сам докторирао на Правном факултету Београдског универзитета у области међународног права и историје дипломатије, 12. новембра 1953. Моја теза је била „Право народа на самоопредјелјење”, принцип у који сам дубоко вјеровао, озаконен у Повељи Уједињених нација. То велико међународно демократско начело, нажалост, злоупотријебљено је управо у мојој земљи, за разбијање југословенске државе. Сецесионизам употребом насиља, уз међународну подршку Бадентера, принцип права на самоопредјелјење је замијењен „државним правом”, признањем административних граница за етничке државе, у условима гдје етничке границе не постоје. Приликом разговора на највишем нивоу у америчком Стејт департменту, 24. јуна 1994, указао сам да су САД намјесто војне интервенције примијенили Вил-

* Трибина ЦАНУ, 10. фебруар 2003. године.

сонско начело права на самоопредјељење, не би дошло до оружаных сукоба, ратных злочина и злочина геноцида.

Рођен сам на Вилусима прије 75 година. Мој први „научни рад” почео је када сам узео плајваз у руку и почео да биљежим родослов братства Булајића. Мој отац Крсто, учитељ, рано је умро, једва га памтим. Мој ђед, Тодор Јованов Булајић, који је први изнио црногорски барјак на Бардањол изнад Скадра, чији изрешетани барјак са Вучјег дола чувам као светињу, причао ми је а ја сам биљежио. Чедомир Булајић је завршио не само Родослов већ саставио и врло корисну монографију о Вилусима. Са дјецом почели смо обнову куће на Вилусима у којој деценијама нико не станује. Од 1948. остао сам држављанин Црне Горе, Југословен. У тестаменту сам записао да будем сахрањен на Вилусима.

Када је почео рат 1941. са мајком сам се вратио из Србије на Вилусе. Када је почео устанак 1941, као 13-годишњи дјечак приступио сам Никшићком партизанском одреду, а 1943. године у Пету црногорску бригаду.

Ова трибина је била повод да се присјетим 1981, када сам кандидован за дописног члана ЦАНУ. То је био повод да прочитам шта су писали у предлозима моји уважени професори – Јован Ђорђевић, Борислав Благојевић, Владислав Брајковић, Александар Христов, Драгомир Церовић, Стојан Претнар, Александар Фира, Мурис Османагић, Савез друштава за ширење научних сазнања „Никола Тесла”. Надам се да у току протеклих двадесет година нијесам изневјерио њихова очекивања.

За члана Одбора за правне и политичке науке ЦАНУ именован сам 11. маја 1982. Сарадња у оквиру Одбора била је врло интензивна и радна. Често сам долазио на радне договоре.

Успостављена је сарадња са Историјским институтом Црне Горе, пок. Јованом Бојовићем на пројектима истраживања посебно из дипломатске историје, успостављања дипломатских односа Црне Горе и Сједињених Америчких Држава 1905. године.

Послије представљања књиге „Мисија Ватикана у НДХ”, 23. децембра 1992, у Никшићу, последњи позив је био на трибину „Међународни кривични трибунал: сарадња или бојкот?”, у Подгорици 10. марта 1997. Од тада до данашње трибине је прошло скоро шест година.

Геноцид је најтежи злочин против човјечности и међународног права: уништавање људи, жена и дјеце само зато што припадају

једном народу или вјери, што живе на једном географском подручју и својим битисањем отежавају или онемогућавају интересе других држава или вјерских организација са империјалним амбицијама. Злочини геноцида су вршени у току читаве историје чо-вјечанства, у XIX и XX вијеку до данашњих дана. До дефиниције појма геноцида дошло је послије масовних злочина над цивилним становништвом у току Другог свјетског рата, тек средином XX вијека.

Појам геноцида је настао од грчке ријечи *genos* – род, народ, и латинске *occidere* – убити, означава злочин који има за циљ потпуно или дјелимично истребљење једне националне, етничке, вјерске или расне групе људи. Појам злочина геноцида међународно је легализован послије Другог свјетског рата, у оквиру система права Уједињених нација. Приликом формулисања *Нирнбершких принципа* поводом кажњавања ратних злочинаца нацистичко-фашистичких сила Осовине у току Другог свјетског рата, Генерална скупштина УН први пут је употребила појам *геноцида* у резолуцији усвојеној 11. децембра 1946. и прогласила геноцид за међународни злочин.¹

Први нацрт међународне конвенције о геноциду, који су израдили професори *Donnedieu de Vabres*, Правни факултет у Паризу; *Pella*, предсједник Међународног удружења за кривично право; *Raphael Lemkin* из Пољске и стручњаци Секретаријата УН, дјела злочина геноцида подијелили су у три групе: 1. „физички” геноцид, који проузрокује смрт чланова заштићене групе или нарушава њихово здравље и физички интегритет; 2. „биолошки” геноцид – ограничавање рађања; и 3. „културни” геноцид – уништавање специфичних карактеристика прогоњених група разним начинима, укључујући насилно исељавање-протјеривање, забрану употребе националног језика, уништење књига и сл.²

На III редовном засједању Генералне скупштине УН 9. децембра 1948. усвојена је *Конвенција о спречавању и кажњавању злочина геноцида*. Том приликом усвојена је нова дефиниција злочина геноцида коју чине дјела: „у намјери да се у цјелини или дјелимично уништи нека национална, етничка или религиозна група као таква; убиство чланова група; тешка повреда физичког и психич-

¹ Резолуција Генералне скупштине УН, № 96/I, Њујорк 11. децембра 1946.

² UN Doc. A/C. 10/41 и A/362, Appendix II.

ког интегритета чланова група; намјерно подвргавање групе животним условима срачунатим на њено потпуно или дјелимично физичко уништење, и мјере са циљем да спречавају рађања у оквиру групе.”³ Ова дефиниција је представљала компромис, као таква није обухватила све злочине у бићу геноцида. Развој цивилизације довео је до „развијенијих” облика геноцида. Поставља се питање амандирања Међународне конвенције о спречавању и кажњавању злочина геноцида.

У јавности је изнијета теза да је Његош идеолог геноцида, да је у *Горском вијенцу* „прецизно одредио координате етничког чишћења”, „теоријско утемељење геноцида над муслиманским, односно бошњачким народом”. „У *Горском вијенцу* све пише и само се чекало да се појави нетко тко ће бити толико луд да то проведе у дјело” (Радован Караџић).⁴ Норман Цигар, осврћући се на „Свете ратнике” Предрага Милошевића,⁵ наводи ријечи владике Данила (Његоша), да су „Турци (тумачи „локални муслимани”) били највећи симбол свега зла на свијету, ђавоље сјеме, да Турке без милости треба уништити као оличење зла и неправде, да је то највећа хришћанска и људска дужност, у име Бога у борби против ђавола. Он је тражио освету, освету без милости, свету освету, Божије дјело. Он је био за мир, али за мир међу људима, не са звјерима! То је било мишљење српске елите 90-их, Караџић је увијек са собом носио Његошев *Горски вијенац*, што га је инспирисало да уништава све муслиманске трагове у Босни.”⁶

Отворено је питање шта је значила насилна исламизација српског православног становништва под турском окупацијом, да ли је отпор исламизацији значио борбу против геноцида или геноцид. „Идеолошку потку *Горског вијенца* Његош је приуговорио за своје вријеме, кад су људске главе окапале изнад Биљарде, кад Османпаша Скопљак притиска црногорска острва на Скадарском језеру

³ Резолуција Генералне скупштине УН, Но. 260 (III).

⁴ Андреј Николаидис, у интервјуу сплитском *Ферал трибјуну*; Будимир Алексић, „Црна Гора је постала легло политичког и историјског разврата”, *Дуга*, бр. 1776, Београд, 8-21. XII 2001.

⁵ Предраг Милошевић, „Свети ратници”, Горњи Милановац и Приштина, Дјечје новине и Јединство, 1989, стр. 164.

⁶ Norman Cigar, „Genocide in Bosnia – The Policy of ‘Ethnic Cleansing’”, Texas A&M university Press, College Station, 1995, стр. 41-42.

и кад се из Стамбола планирају нове егzekутиве на Црну Гору”, пише Новак Килибарда.⁷

При оцјени о постојању геноцида над муслиманима од стране Срба важна је чињеница да је за вријеме оружаних сукоба у Босни преко 50 хиљада регистрованих муслиманских избјеглица дошло да се склони у Југославији.

Окружни суд у Загребу 1986. није судио усташког министра полиције геноцидне Независне Државе Хрватске, Андрију Артуковића, за злочине геноцида, већ за обична убиства.

Међународни кривични трибунал за претходну Југославију дефинише геноцид као „акте извршења са намјером уништења, цјелине или дијела, националне, етничке, расне или религиозне групе.”⁸

Жупанијски суд у Загребу 1999. није осудио бившег заповједника Јасеновца – система наци-усташких логора геноцида за злочин геноцида већ за убиства.

Међународни кривични трибунал за претходну Југославију у Хагу 2001. осудио је генерала Радисава Крстића, команданта српске Дринске дивизије, за злочине геноцида. У Међународном трибуналу оптужени су за злочине геноцида предсједник Републике Српске, др Радован Караџић; командант Војске Републике Српске, генерал Ратко Младић; предсједник Савезне Републике Југославије, Слободан Милошевић; начелник Генералштаба Војске Југославије, генерал Ојданић; предсједник Републике Србије, Милан Милутиновић; потпредсједник Савезне владе Шаиновић и многи други, отворених и неотворених оптужница. Ниједан представник других бивших југословенских република и нација, из покрајине Косова и Метохије није оптужен за злочин геноцида.

Геноцид на глобалном плану

Развојем цивилизације и људског генија, супротно логици очекивања, човјечанство показује бруталније облике уништавања своје врсте, да је неправедно упоређивати са „животињским”, јер животиње таква зла не чине својој врсти као што то савремени човјек чини.

⁷ Новак Килибарда, „Ратничко-политичке конотације Косовског мита прошлости и данас”. У: „Ратови у Југославији 1991-1999”, Београд 2002, стр. 360.

⁸ „acts committed with intent to destroy, in whole or in part, a national, ethnic, racial or religious group”.

Jean-Paul Sartre тврди „да нема државе нити друштвеног поретка, који у XX вијеку није примјењивао геноцидне радње”.⁹

Ришард Капушћински цитира Зугмунда Баумана (*Modernity and the Holocaust, London 1991*), Валтера Лакера и Хану Арент да савремена цивилизација, у свом карактеру, својој суштини, и динамици, садржи црте које у одређеним околностима и датом тренутку, могу да проузрокују чин геноцида. Одбацујући теорије о „ирационалној експлозији” тврди да је у основи сваког геноцидног чина, заправо, навелико и систематски пропагирана идеологија мржње. Све злочине геноцида „су организовале званичне владе, које су легално вршиле власт у земљи”. „Сви наведени случајеви су се одиграли у атмосфери рата или ратне пријетње.” „Ниједан геноцид XX вијека није извршен у некој демократској земљи.”¹⁰

Ово су само нека крупна питања за разматрање.

Злочини геноцида су вршени и у условима мира.

Злочини геноцида су не само вршени у „демократским земљама” већ и од стране „демократских земаља”

Посебно за подручје Југославије потребно је размотрити улогу религије – Ватикана, исламског фундаментализма („У име Христа убиј антикрита!”). Поставља се питање да ли се може говорити о „идеолошком геноциду”:

- стаљинизам у СССР-у;
- „културна револуција” у Кини;
- „црвени Кмери” у Камбоџи.
- масовни злочини у Индонезији 1965/66.
- злочини на подручју претходне Југославије.

Шта значе „међународне санкције” против читавог народа једне државе; бомбардовање без објаве рата осиромашеним уранијумом.

На питање „откуда толико појавних облика геноцида у двадесетом веку”, професор Владимир Дедијер одговор налази „у чињеници појаве тоталног рата”, јачању моћи држава великих и малих. У књизи „On Military conventions”, објављеној у Шведској 1961, полазе-

⁹ На иницијативу Сартра у Италији је образована комисија да истражи геноцид у Ирској; у Латинској Америци против домаћих Индијанаца Jean-Paul Sartre, *Les Temps Modernes*, № 324-326, 1973. Владимир Дедијер у „Предговору” књиге „Геноцид над муслиманима, 1941-1945”, *Свјетлост*, Сарајево, 1990, стр. VII.

¹⁰ Ришард Капушћински, „Века ужасних злочина – природа геноцида”, *Le Monde diplomatique*, прво српско издање, Београд, март 2001. стр. 3.

ћи од Whirt-ових теорија о тоталном рату”, Дедијер указује на следеће елементе: „а) тотални рат брише границе између фронта и позадине”; „б) у тоталном рату се истиче намера атака на све области друштвеног живота, а једини циљ је да се жртва агресије потчини, сломије”. Њемачка је већ 1939. прогласила намјеру вођења тоталног рата, што је остварила с нечувеном жестином. Дедијер поставља питање укључења у концепцију тоталног рата бацање атомске бомбе на Јапан, које није било уперено искључиво против војске и војних објеката; бомбардовање Хамбурга и Дрездена; послератна употреба хемијског или биолошких средстава против цивилног становништва (употреба хемијских средстава од стране америчке армије у Вијетнаму против природе и људи, житних поља, оваца и говеда с недогледним последицама; уништавање великог броја села хемијским средствима од стране совјетских трупа у Авганистану).¹¹

У XX вијеку људске цивилизације извршени су на бруталан начин масовни злочини геноцида. Зато се XX вијек назива „вијек геноцида”.

Послије Другог свјетског рата, побједничке савезничке државе су поново мијењале државне границе у Европи. СССР, Пољска, Чехословачка и Мађарска насилно су депортовали милионе становника, без права на повратак.

Након завршетка индијско-пакистанског рата и проглашења независности Пакистана размијењено је око 15 милиона становника муслиманске и хинду вјере.

Након независности Бангладеша од Пакистана размијењено је око два милиона становника.

Послије успостављања јеврејске државе Израела око 900.000 Палестинаца муслимана је побјегло, у току следећих петнаест година. У Израел се уселило око милион и двјеста хиљада Јевреја.

Да поменемо само највеће:

- Турци над Јерменима 1915-1916,
- Геноцид над Курдима,
- Јапанци у Нанкингу 1937-1938,
- Њемци у Другом свјетском рату 1941-1945 над Русима, Јеврејима, Србима,

¹¹ Владимир Дедијер, „Проблеми геноцида у ратним губицима становништва”, на Научном скупу „Методолошки проблеми утврђивања губитака становништва у I и II светском рату”, Београд 20. и 21. јуна 1985.

- Геноцид Јапанаца над Кинезима („The Rape of Nanking”),
- У Југославији Њемци, Мађари, Бугари, Албанци над Србима 1941-1945,
- У наци-ушашкој Независној Држави Хрватској над православним Србима, Јеврејима, Ромима и другим 1941-1945,
- Геноцид над њемачком националном мањином (фолкдојчери-ма) у Чехословачкој, СССР-у, Пољској, Југославији,
- Геноцид над муслиманима у Босни од стране српских четника у току Другог свјетског рата,
- Геноцид над муслиманима и хиндусима у Индији 1947-1948,
- Злочини геноцида у Индонезији 1965-1968,
- Геноцид над Бангладешом од стране Пакистана 1971,
- Геноцид у Вијетнаму и Камбоџи,
- Геноцид у Руанди Хуту над Тутсима 1994,
- У Југославији обновљени геноцид у Хрватској и Босни и Херцеговини 1991-1995. на Косову и Метохији, Македонији до данашњих дана.

Рачуна се да је у Првом свјетском рату у оружаним сукобима убијено око 9 милиона, у току Другог свјетског рата, послије неколико деценија – 15 милиона, у међународним и унутрашњим ратовима у току XX вијека убијено је око 35,654.000 људи.

R. J. Rummel у „Рат није највећи убица овог вијека” наводи да је у Совјетском Савезу и Кини од глади 1921-1922. и 1958-1961. умрло око 4 милиона, односно 27 милиона. У Украјини је у току присилне колективизације од 1932. године помрло око 8 милиона. Послије Другог свјетског рата Британци и Американци су предали совјетским властима 2,250.000 ратних заробљеника, од којих је 795.000 побијено. Индонезанске војне власти су 1965. побиле око 600.000 „комуниста”; Пакистанци су 1971. побили од једног до три милиона Бенгалаца. Цијени се да је у вијетнамском рату укупно убијено 1,216.000 људи. Побједници комунисти у Вијетнаму, Лаосу и Камбоџи су убили 2,270.000. Наводи се да је од 1918. до 1953. у Совјетском Савезу умрло 39,500.000 људи; у Мао Це-Тунговој Кини око 45.000. Французи су у Алжиру убили минимум 36.000 људи.¹²

¹² R. J. Rummel, „War isn't this Century's biggest killer”, The Wall Street Journal, New York, July 7, 1986; „Death by Government and Statistics of Democide”. <http://www.hawaii.edu/powerkills/WSJ.ART.HTM>

Највећи број жртава су Словени (Источни) – 10,547.000, Јевреја – 5,291.000, Gypsies – 258.000. Под „српски геноцид” 1941-45. уписано је 655.000 „хрватских усташа” над Србима, Јеврејима и Циганима (Југославија је забиљежена са 625.000 жртава геноцида).¹³

Нацистичка Њемачка је у току Другог свјетског рата извршила планирани геноцид (Holocaust) над 5 до 6 милиона Јевреја, око 500.000 Рома и милионима других народа које су сматрани непожељним на њемачкој земљи (побијено је два од три Јевреја, девет од десет њемачких Рома, половина совјетских заробљеника, 10 до 20 процената становника источноевропских земаља).

Злочини геноцида над балканским народима

Потребно је утврдити историјске чињенице који су све народи, поред српског, били жртве геноцида на подручју југословенских земаља.

Професор др Владимир Дедијер, по сазнању од професора др Васе Чубриловића, наводи:

„На Берлинском конгресу царска Русија и Аустрија су направиле споразум да Босна и Херцеговина буде интересна сфера Аустрије и да кнежевина Србија нема тамо шта да тражи, али су зато кнежевини Србији пуноуђена четири округа на истоку. Међутим, представник Османлијског царства на Берлинском конгресу захтевао је да се на овим територијама које треба да се уступе Србији, изврши плебисцит, како би се становништво одлучило жели ли да даље остане под османлијском влашћу. Чим се сазнало о овом предлогу, влада Кнежевине Србије хитно је наредила својој војној команди да неколико дивизија развије у ланац, нарочито у Топлици, и пребаци све албанско становништво дајући тим људима само петнаест минута времена да поведу стоку и узму најнужније ствари.”

„У традицији је балканских властодржачких кругова да примењују геноцидне мере у циљу стварања чистих еничких територија. То су, на пример, учинили владајући кругови кнежевине Бугарске, када их је ослободила руска војска у доба цара Александра II. Нова бугарска армија је направила кордон и истерала у Турску огроман број небугарског народа, пре свега Турака и муслимана. То бугарска историографија прећуткује.

„У Првом балканском рату краљевине Бугарска, Грчка и Србија такође су примениле политику чистих етничких територија про-

¹³ <http://www.hawaii.edu/powerkills/NAZIS.TAB1.1.GIF>

глашавајући да Македонци не постоје и да су или Грци, или Бугари, или Срби. У Србији је било мудрих људи, међу државницима и историчарима, као што је Стојан Новаковић који је сматра да постојање македонског народа представља најбољу гаранцију против бугарског надирања на запад.”

„У Другом светском рату, у иступањима главних људи у покрету генерала армије и министра емигрантске југословенске војске, осећа се утицај ових концепција о чистим етничким територијама из 1912. године. Али, не путем асимилације, већ директним протеривањем Муслимана из Босне и Херцеговине било у Турску било у Албанији... И код ових злочина постоји јасна геноцидна намера уништења Муслимана као таквих”. Муслимани су третирани као „ненационални елемент”, „унутрашњи непријатељ”, „Турци” и слично, чије уништење је сматрано за „најсветију дужност”, „за њих није било предвиђено мјесто у четничкој држави”.¹⁴

Дража Михаиловић је у својој личној биљежници писао: „Питање муслиманског становништва потребно је да реши влада – Муслиманско становништво је својим држањем довело до тога да их наш свет више не жели и неће да их има у својој средини. Потребно је још сад да се припреми иселјавање у Турску или ма где ван наше територије. На дан устанка они ће сви бити покренути са својих насеља и што нико неће моћи спречити.”¹⁵

Пројекат Стевања Мољевића¹⁶ од 30. јуна 1941. о границама, друштвеном уређењу и спољној политици *Велике Србије* у обновљеној Југославији последице Другог свјетског рата под називом *Хомогена Србија*, „која има да обухвати цело етничко подручје на коме Срби живе”. „Пресељавање и измена житељства, нарочито Хрвата са српског и Срба са хрватског подручја, једини је пут да се изврши разграничење и створе бољи односи између њих, а тиме отклони могућност да се понове страшни злочини који су се дешавали и у про-

¹⁴ Радоје Пајовић, „Покољ Муслимана у Санџаку и дијелу источне Босне у јануару и фебруару 1943. године”, Вл. Дедијер, А. Милетић, исто, стр. 377.

¹⁵ Милован Целебџић, „Четничка зверства”, Вл. Дедијер, А. Милетић, исто, стр. 265.

¹⁶ Др Стеван Мољевић, рођен 1883. у Рудом, адвокат у Бањалуци, члан Самосталне демократске странке Светозара Прибићевића, председник Српског културног клуба у Бањалуци. Послије оснивања усташке НДХ побјегао у Црну Гору. Члан четничког Централног националног комитета од

шлом рату, а нарочито у овом садањем, на свему подручју на коме су Срби и Хрвати били измешани, и где су Хрвати и Муслимани с планом ишли на истребљење Срба.¹⁷

Програм четничког покрета Драже Михаиловића¹⁸ септембра 1941. предвиђао је припреме „да би у данима слома могли ...омерити *de facto* српске земље и учинити да у њима остане само српски живаљ ...питање Муслимана и по могућности решити га у овој фази”. Велика Србија је предвиђала „заједничке границе” Србије и Словеначке чишћењем Санџака од муслиманског живља и Босне од муслиманског и хрватског живља”. Оперативни програм је предвиђао да се територије очисте „пре него ли се ико прибере”, запосиједањем главних чворишта: „Осијек, Винковци, Слав. Брод, Суња, Карловац, Книн и Шибеник, те Мостар и Метковић, а онда изнутра приступити чишћењу земље од свих несрпских елемената. Кривцима би ваљало отворити пута – Хрватима у Хрватску, а Муслиманима у Турску (или Албанију).¹⁹ Овај геноцидни програм није остао на папиру.

августа 1941. до краја јануара 1944, када је изабран за потпредсједника, од јуна 1944. секретар Извршног одбора; члан цивилног сектора Врховне команде Југословенске војске у отаџбини, у коме сарађује са Драгишом Васићем и др Младеном Жујовићем; почетком љета 1943. политички руководиоца четничког покрета Драже Михаиловића; као политички савјетник са Дражом Михаиловићем организује четнички конгрес у селу Ба код Ваљева. Аутор: „Порука Хрватима”, „Порука Муслиманима”, „Пред нама је један пут”. Предао се властима Демократске Федеративне Југославије 3. септембра 1945, осуђен на 20 година, касније помилован. (Зборник докумената и података о народноослободилачком рату народа Југославије, том XIV, књига 1, док. 1.)

¹⁷ Владимир Дедијер, Антун Милетић, „Геноцид над муслиманима 1941-1945. Зборник докумената и сведочења”, Свјетлост, Сарајево 1990, стр. 8-9.

¹⁸ Драгољуб-Дража Михаиловић, рођен 27. III 1883, Ивањица, син Михаила, генералштабни пуковник Војске Краљевине Југославије. У моменту капитулације 17. априла 1941. нашао се у околини Добоја одакле се са око 30 официра и војника 11. маја пребацио на Равну гору, гдје је формирао штаб под називом Команда четничких одреда југословенске војске са циљем да организује војне снаге које ће, у моменту савезничке инвазије на Балкан, ступити у дејство ради поновног успостављања монархије.

¹⁹ Команда четничких одреда Југословенске војске, Горски штаб, Стр. Пов. Дј. Бр. 370, 20. децембра 1941. Положај, Генералштабном мајору г. Ђорђу Лашићу – команданту четничких одреда Југословенске војске у Црној Гори и капетану г. Павлу Ђуришићу команданту Лимских четничких одреда Југословенске војске.

„Један од облика злочиначких радњи геноцида јесте и одузимање субјективитета једног народа или јавног проглашавања да он припада другом народу. То су чинили Павелић и друштвени кругови који су га подржавали проглашавајући да су Муслимани Хрвати.” (Законска одредба НДХ о расној припадности од 30. априла 1941.)

У првом геноциду у двадесетом вијеку остварена је тијесна повезаност политичких партија и бечких војнополитичких кругова на уништењу српског народа. Један од вођа Народне (клерикалне) партије, др Натлачен изјавио је 5. јула 1914: „Србе на врбе”. Приликом војничке свечаности у Черномерцу код Загреба 31. јула 1914, три дана после објаве рата Аустро-Угарске Србији, загребачки надбискуп др Анте Бауер је говорио: „Хрвати јунаци, љубљени наш краљ зове Вас у бој. Ви срчано и одушевљено полазите, јер се Хрват нигдје није углушио гласу свога краља.”

Српски народ у Аустро-Угарској био је изложен геноциду на простору Хрватске, посебно Босне и Херцеговине. Први концентрациони логори као центри конфинације српске интелигенције, свештенства и народа у модерној европској историји створени су у Босни и Херцеговини. Хабзбуршка монархија је у том циљу подигла десет великих и 290 пратећих логора за Србе. Ниједан од њих, ни сви заједно нијесу историјски обрађени.

У току Првог свјетског рата становништво Босне и Херцеговине умањено је за 320.000. Од тога броја убијено је или изгнано око 200.000 Срба.²⁰

„Никад није утврђен коначан број изгинулих, умрлих и осакћаћених људи у Србији за време Првог светског рата. Цени се да су људски губици Србије од 1914. до 1918. године прешли цифру од 1.330.000 лица (према Клари Ђурценегер – 1.330.925). Србија је, према неким изворима, изгубила 53 одсто мушкараца између 18 и 55 година, 29 одсто укупног становништва према аустријским подацима 38,3 одсто мушког становништва.²¹ Многи од њих су поубијани или помрли у многобројним логорима, затворима. Цени се да је близу 10% становништва Србије било депортовано. Од око 200.000 интернираних војника преко 130.000 није дочекало крај рата. Број уморених цивила у логорима далеко је већи.”²²

²⁰ Никола Ј. Мариновић, исто.

²¹ Наташа Анђелић, „Цео двадесети век проткан је сатирањем српског становништва”, *Политика експрес*, Београд, 15. јун 1995.

²² Петар Опачић, „Сакаћење Србије у два светска рата”, исто.

Послије уједињења и стварања југословенске државе Срба, Хрвата и Словенаца, Ватикан није признао Краљевину СХС. Државни секретар је „личним писмом” потврдио 18. јануара 1919. пријем „интересантне ноте” број 729. До предаје акредитивних писама папи Пије XI дошло је тек 13. марта 1920.

Послије потписивања уговора у Севру са отоманским султаном августа 1920, којим је ретификовано ослобађање европске Турске, дошло је до грчко-турског оружаног сукоба у медитеранској луци Смирна. Град је запаљен, дошло је до етничких бруталности и злочина, што је довело до масовних убистава и депортације становништва. Грчка и Британија су капитулирале, 1923. закључен је у Лозани мировни уговор са Турском Кемала Ататурка. Око милион и три стотине хиљада Грка је морало да напусти своја огњишта.

Норвешки Нобеловац, др Фридтјорф Нансен је изјавио 1. децембра 1922. да се масе избјеглица не могу вратити, да је то *fait accompli*. Предложио је међусобни трансфер становништва. Грци су избацили око 400.000 (650.000) Турака. „Размјена становништва” била је у ствари „присилна размјена” турских држављана православне вјере који живе у Турској, и грчких држављана муслиманске вјере који живе на грчкој територији, без права на повратак, почев од 1. маја 1923. Млади новинар *Toronto Star*, Ernest Hemingway био је очевидац колоне избјеглица из Мале Азије дугачке двадесет миља.

Разбијање прве југословенске државе – Други свјетски рат.

На почетку Другог свјетског рата у Независној Држави Хрватској, према хрватским и њемачким изворима живјело је 50% Хрвата (3,3 милиона), 31% Срба (2 милиона), 12% муслимана (800.000), Њемаца (175.000), Мађара (75.000), Чеха (45.000), Јевреја (40.000), Словенаца, Словака и других мањина.²³

Хрватска усташка терористичка организација др Анте Павелића је за вријеме емиграције у фашистичкој Италији, у Липарима припремила програм геноцида над православним Србима у Хрватској и Босни и Херцеговини. Злочин геноцида са предумишљајем

²³ Holm Sundhaussen, *Wirtschaftsgeschichte Kroatiens im nationssozialistischen Grossraum 1941-1945, Das Scheitern einer Ausbeutungsstrategie*, Stuttgart 1983, стр. 99-100 (Славенко Терзић, исто, стр. 11)

над православним Србима, Јеврејима и Циганима (Ромима) извршаван је одмах након прокламовања нациушашке Независне Државе Хрватске. Створени су системи логора геноцида, најприје на подручју Госпића, Јадовна, Пага (Слана и Метејна). Послије реокупације овог подручја од стране италијанске окупационе војске, систем усташких логора смрти је пренесен у Јасеновац, који је обухватао око 210-240 кв. километара масовних гробница, са обје стране Саве, са највећим стратиштем на Балкану у Доњој Градини. Истраживања су потврдила да је систем усташких логора геноцида Јасеновац обухватао цијело подручје нациушашке Независне Државе Хрватске.²⁴

Хрватске усташе су извршиле троструки геноцид – покушај „коначног рјешења” не само Јевреја, већи православних Срба и Цигана (Рома), јединствен феномен да исти злочинци врше троструки злочин геноцида. У вези са системом логора геноцида – Јасеновцу, мање се говори о „десетинама хиљада” и наводи да се ради о „стотинама хиљада жртава”.²⁵

УЗРОЧНИЦИ ГЕНОЦИДА НА ПРОСТОРУ ЈУГОСЛОВЕНСКИХ ЗЕМАЉА

Геостратешки интереси великих сила на простору југословенских земаља

Балканске државе – Албанија, Бугарска, Грчка, Румунија и Југославија са становништвом од око 65 милиона заузимају простор од око 320.000 кв. миља. Политички и географски положај Балкана предодређивао је политичку судбину народа. Балканско полуострво је раскршће Европе за Африку, Средњи исток и Азију. У центру тог раскршћа налазила се Југославија, српски народ који на друму гради кућу.

Бугари су се у току XIX вијека често дизали на устанак против насиља турске владавине. У недостатку регуларне војске 1876. Порта је упутиле паравојне јединице да разбију побуњенике, чији су

²⁴ Милан Булајић, „Jasenovac ‘Balkan Auschwitz’ – System of Croatian Nazi-Ustasha Genocide Camps for Serbs, Jews and Gipsies”, Београд, 2001., стр. 14-18.

²⁵ *Encyclopedia of Genocide*, „The Jasenovac concentration camp was set up where hundreds of thousands were systematically murdered” (vol. II, p. 634.)

злочини запрепастили и британске заступнике турске владавине. То је био један од разлога да је на изборима 1880. Вилиам Гладстон победио конзервативног Бењамина Дисраелија, што је довело до прекида британско-турског савезништва.

Велике силе су на Берлинском конгресу посијале сјеме раздора међу балканским народима, што је довело до балканских ратова 1912. и 1913.

Италија је подржавала Албанску побуну и великоалбанске амбиције.

На основу уговора о миру из Neuilly (1919), којим је Бугарска уступила Јегејска острва Грчкој, извршена је размјена становништва између Грчке и Бугарске.

На дан атентата у Сарајеву 28. јуна 1914. у Загребу су јавно обзнањене ријечи да се „и у нашем кругу на нашем тлу налази сва сила крпуша и сподоби Срба и Славосрба, који нам продају грудну и море, а ето и краља убијају! С њима морамо једном за увијек обрачунати и уништити их. То нек нам буде од данас циљ!”²⁶

„Папа (Пије X) и Курија виде у Србији разорну болест, која помало нагриза Монархију до сржи и која ће је временом расточити”, извјештава аустроугарски отпавник послова при Светој Столици, гроф Moritz Palffy, о разговору са државним секретаром Његове Светости, кардиналом Marry del Valom. Кардинал је изразио наду „да ће Монархија ићи до краја”, „да је штета што Србија није већ много раније ‘учињена мањом’, јер тада би се ово могло можда извести без тако великих опасности као данас”.²⁷

*Државна политика стварања „великих” држава – Аустрије,
Мађарске, Бугарске, Хрватске, Србије, Албаније.*

Историјски развој је показао да је стварање великих држава представљало мотивацију јачања Аустро-Угарске империје, средство усмјеравање једног балканског народа на други, оправдање интервенције великих сила за превласт на стратегијски значајном Балкану.

²⁶ *Хрватска*, број 794, 29. јуни 1914. Славенко Терзић, „О континуитету злочина над Србима у 20. веку”, у: „Документи о ратним злочинима на територији претходне Југославије 1991-1995. (X извјештај), Београд, 2001, стр. 9-11.

²⁷ Извјештај од 29. јула 1914, *Osterreich – Ungarische D. Dokumente*, свеска VIII, No. 10993, стр. 894 („Комисија за новију аустријску историју”)

У недјељнику *Велика Аустрија* отворено је написано: „Само у рату се може родити нова и велика Аустрија, због тога ми и желимо рат. Ми желимо рат и зато што само његовим посредством можемо одлучно и моментално достићи наш идеал – снажна и Велика Аустрија...”²⁸

„Намјеру уништења српског народа”, према Владимиру Дедијеру, „први је изнео још пре избијања првог светског рата, надвојвода Фрањо Фердинанд”, указујући на документа из његовог *Nachlassa*. „Значајно је да је у редовима аустријских хришћанских социјала ника идеја готово у исти мах о физичком уништењу Јевреја, који су јавно изнијели на аустријском парламенту. Ту акцију је водио председник општине Беча др. Луегер.”²⁹ У *Смјерницама о рату против Југославије*, Хитлер је 27. марта 1941. наредио да се Југославија има уништити не само војнички већ и као држава, повезујући одговорност српског народа 1914. и 1941. за заустављање надирања Њемачке на Балкан, одлагање напада на Совјетски Савез за више недјеља.³⁰

У остваривању отворених империјалних замисли освајања српског *lebenrauma*, послје пропасти Отоманског царства, кроз поробљавања Срба, ради стварања антисрпских савезника на Балкану, аустроугарска пропаганда, Бењамин Калај окупациони управник Босне и Херцеговине (1883-1903), лансирала је парола опасности од стварања „Велике Србије”. Послије Берлинског конгреса Аустроугарска је јасно дефинисала своју стратегију спољне политике „да неће никада дозволити стварање једне државе између Дунава и Јадранског мора, да неће никада дозволити стварање једне *велике Србије* или *велике Црне Горе*”.

Крајем XIX вијека у Хрватској се образовао политички правац екстремног хрватског национализма, који је отворено заговарао потпуно чишћење Срба са „хрватских историјских земаља”. Тај политички правац оличавали су Анте Старчевић и Јосип Франк. Они су заступали „државно право” Хрватске које, негирајући право народа на самоопредјељење, сматра да сви становници на територији коју сматрају Хрватском су Хрвати – „чија територија тога нација”.

²⁸ Валентин Савич Пикун, „Имам част – Почео је погром”, фелџом *Политике*, (16), 2. јул 1991., стр. 28.

²⁹ Владимир Дедијер, „Сарајево 1914”.

³⁰ Владимир Дедијер, „Проблеми геноцида у ратним губицима становништва”.

Тако је настао франковачки пројекат „истребљења Срба, разбијања јединства и хрватско-српске коалиције,³¹ и стварања *велике Хрватске*. *Хрватски дневник* и лист *Хрватска* 3. јула 1914. извјештавају да „народ навјешћује Србима борбу на живот и смрт и прогон из БиХ... С њима морамо заувјек рашчистити и уништити их. То нек нам буде од сада па заувјек циљ”. О Србима се говори као о „кметском племену које свуда сеје смрт и мржњу”.

Велика Бугарска се могла стварати само путем геноцид „брисања Србије са лица земље”. К. Штурценегер цитира наредбу команданта Моравске области у којој се захтијева да се „уништи све што је српско. Само на рушевинама српства може постојати и уздићи се бугаризам”.³²

Пројекат *Велике Грчке* (Мегали) формулисао је средином XIX вијека Јоанис Колетис. По тој замисли Грчка би обухватала велику зону блиског Средњег истока, византијско царство са главним градом Константинопољем.

И Македонци су имали сличне идеје.

И Румуни су имали мајку Романију.

Пројекат „велике Албаније”, који је обухватао четири османлијска вилајета (косовски, скадарски, битољски и јањински) одражавао је циљеве Британије и Аустро-угарске још у вријеме руско-турског рата 1877/78. спречавања ослободилачких покрета хришћанских народа на Балкану, Срба и Грка. Током првих вјекова турске окупације, денационализација је вршена исламизацијом Албанаца и Срба. Српско становништво које није прихватало исламизацију, подвргнуто је геноциду турске војске и арбанашких чета. „Од пламена сачували су се само градови Приштина, Пећ и Призрен, јер су се у њих сместили Арнаути да би зимовали”. Од 1690. до 1912. трају продори и насељавања албанског живља из матичних албанских области на просторе старе Србије, Метохије, затим Косова, до Топлице и источно према простору данашње Македоније... српско становништво биолошки угрожено сталним убиствима и другим облицима насиља непрекидно се иселава у Кнежевину Србију, док највећи број насељених Албанаца наставља да живи у старој Србији.³³

³¹ Према необјављеним забиљешкама Ивана Рибара – Василије Крестић, исто, стр. 120.

³² Петар Опачић, „Сакаћење Србије у два светска рата”, фелтон *Политике* (16).

³³ Славко Терзић, директор Историјског института САНУ, о великоалбанском пројекту, Сведок, Београд 3. април 2001, стр. 12-13.

У рјешавању српско-хрватског питања требало је изборити примјену права на самоопредјелјење, за што је постојало упориште у Повељи Уједињених нација, у преседану Западне Вирџиније у односу на државу Вирџинију у Сједињеним Америчким Државама у току сецесионистичког рата при рјешавању судбине Републике Српске Крајине у односу на независну Републику Хрватску. Њемачка и Ватикан, ради стварања велике католичке Хрватске, подржали су и легализовали државно право, право на опредјелјевање становништва Републике Хрватске у авнојевским границама, намјесто права на самоопредјелјење хрватског и српског народа.

У докторској дисертацији „Право народа на самоопредјелјење” аутор је у научном идеализму младости вјеровао у апсолутну примјену права на самоопредјелјење, укључујући и права националних мањина. У каснијим расправама у Уједињеним нацијама примјене права на самоопредјелјење на глобалном плану уз подизање права на самоопредјелјење на ниво међународног уставног начела превагнула је реалност да се морају поштовати и постојећа стања (*status quo*), границе суверених држава у Европи и Африци, које нијесу поштовале принцип националности. На то је упозорио Вилсон у свом другом говору у Конгресу САД 11. фебруара 1918. Тај принцип је санкционисан у европској Хелсиншкој повељи и Афричкој повељи, о коме у случају Југославије није вођено рачуна. Управо на Балкану, у постојећим условима, имајући у виду историјска искуства апсолутна примјена права на самоопредјелјење не би била рјешење када су у питање националне мањине чије су матице у другим сусједним државама, али у односима југословенских нација, последице разбијања заједничке државе, јесте. Ни о томе се није водило рачуна у случају Југославије. Позивање на примјену права на самоопредјелјење из Устава 1974, примјеном државног права (признањем административних граница за државне, у разбијању југословенске државе, било је један од узрочника националних (и вјерских) сукоба и геноцида.

Друга југословенска држава се није распала, она је разбијена.³⁴

Када је дошло до поларизације великих сила побједница, Сједињених Америчких Држава и Савеза Совјетских Социјалистичких

³⁴ Милан Булајић, „Разбијање југословенске државе 1991/1992. – злочин против мира: Одговорност Ватикана и Њемачке”, Српска књижевна задруга, Београд 1994, страна 370.

Република, створена су два војнополитичка блока – Сјевероатлантски пакт (НАТО) и Варшавски пакт. Југославија се нашла у *buffer* зони и у сукобу са СССР-ом добила подршку САД и НАТО.

„Хрватско прољеће” 1971.

Шиптарски нереди на Космету 1881.

Муслиманско становништво је први пут постало доминантно у Босни и Херцеговини 1981. године, у току двије деценије је удвостручено.³⁵

Послије рушења Берлинског зида и побједи САД у хладном рату Југославија је изгубила стратешки значај између два војнополитичка блока. Нови амерички амбасадор доласком у Београд 1989. изјављује да се Југославије не налази на листи стратешких приоритета САД. Државни секретар James Baker се јуна 1991. у Београду изјашњава за интегритет Југославије, али њено очување не сматра националним интересом САД. Када је „Свети савез” Њемачке и Ватикана подржао разбијање друге југословенске државе, национални интерес САД је превагнуо признањем не само независности католичких држава Хрватске и Словеније, већ и Босне и Херцеговине. Предсједник Буш је августа 1991. изјавио у Кијеву да „слобода није исто што и независност”, да Америка неће подржати „самоубилачки национализам заснован на мржњи”.³⁶ Управо се то десило. Разбијање прве југословенске државе 1941. довело је до злочина геноцида, разбијање друге југословенске државе 1991-1992. довело је до обнављања злочина геноцида. То је признао државни секретар Baker изјавом: „Мирољубиво разбијање Совјетског Савеза је у нашем интересу. Ми не желимо другу Југославију”.³⁷ Давид Фромкин нема право када тврди да Сједињене Државе „нијесу биле у могућности да задрже Југославију заједно”.³⁸ Оне су то могле учинити да је то било у њиховом интересу као 1918. и 1948.

Није обраћена потребна пажња „филозофији злосиља” др Фране Туђмана – геноцид као историјска неминовност: „У читавој повијести увијек је било покушаја ‘коначног рјешавања’ страних и

³⁵ Никола Ј. Мариновић, исто.

³⁶ „Freedom is not the same as independence. Americans... will not aid those who promote a suicidal nationalism based upon hatred”.

³⁷ „The peaceful breakup of the Soviet Union is in our interest. We don't want another Yugoslavia.”

³⁸ David Fromkin, „Kosovo Crossing – The reality of American intervention in the Balkans”, стр. 157.

непоћудних расно-етничких или вјерских скупина протјеривањем, истребљивањем или обраћањем на ‘праву вјеру’”. Он цитира Јахву „Трећину спалити посред гробља огњем... трећину узми и сасијеци мачем око града; трећину баци у вјетар”, тј. изгнанство, али и на њих ће пустити кугу и дивље звијери (ЕЗ. 5. 2.).³⁹ Каква сличност са Будаковом крилатицом „Трећину Срба раселити, трећину покатоличити, трећину побити!”

Оправдање обновљеног геноцида 90-их налази се у Туђмановој „филозофији злосиља”: „Овакве насилне, па и геноцидне промјене, какве су извршене и по окончању Другог свјетског рата доносе увијек двостране послјетке. С једне стране неизбјежно продубљавају повијесне раздоре... С друге стране, доводе до етничке хомогенизације појединих народа, до већег склада националног састава пучанства и државних граница појединих земаља, *па то може имати и позитивне учинке на кретање у будућности у смислу смањивања разлога за нова насиља и повода за нове сукобе и међународне потресе.*”⁴⁰

Како је Фрањо Туђман намјеравао ријешити питање Срба у Хрватској изјаснио се на једном међународном скупу на којем је присуствовао и Дејвид Фишер, директор Института за проучавање спољне политике *World Affairs* у Сан Франциску. Приликом промоције аутобиографске књиге бившег амбасадора САД у Југославији Ворена Цимермана (Warren Zimmermann), Фишер је изјавио: „Моје искуство није тако свеже као Вореново и углавном потиче од службовања у Бугарској. Међутим, две ситуације које сам доживео биле су драстично упозорење да је стање у бившој Југославији много компликованије него што се мени чинило. Сећам се конференције дипломатског кора у Немачкој 1989, на којој је био присутан и будући предсједник Фрањо Туђман и који је том приликом истакао да кад он буде постао – не ако буде постао – предсједник Хрватске да ће тло у Крајини постати црвено од крви. Тада ми је било јасно да постоји политичка мржња која кад-тад мора изаћи на видело.”⁴¹

³⁹ Фрањо Туђман, „Беспућа повијесне збиљности – Расправа о повијести и филозофији злосиља”, Накладни завод Матице Хрватске, Загреб 1989, стр. 166.

⁴⁰ Фрањо Туђман, *Feral Tribune*, број 587, стр. 8, 16. XII. 1996.

⁴¹ Јасмина Бојић, „Националисти се кувају у сопственом сосу”, *Наша борба*, бр. 4-5. II. 1997.) Василије Крестић, „Српска елита у искривљеном огледалу Хелсиншког одбора (2), *Глас јавности*, Београд, 18. март 2002, стр. 18.

Фрањо Туђман је, када је изабран за предсједника друге Хрватске, изјавио на Тргу бана Јелачића 24. маја 1992. *„Рата не би било да га Хрватска није жељела. Али ми смо процијенили да само ратом можемо изборити самосталност Хрватске. Због тога смо ми водили политику преговора, а иза тих преговора смо формирали своје оружане јединице. Да нисмо тако урадили, не бисмо дошли до циља. Значи, рат је било могуће избјећи, само да смо ми одустали од наших циљева, тј. од самосталности наше државе.“*⁴² Операцијом „Бљесак” и „Олуја” 1995. као врховни командант је потврдио своје намјере, завршавајући злочин геноцида Павелићевих усташа 1941, протјеривањем Срба из Славоније и Републике Српске Крајине.

На попису становништва у Хрватској 2001. регистровано је 4.437.460 грађана. Учешће хрватског становништва је повећано за 3.977.171 или 89,63 процената и на тај начин постала једна од национално најхомогенијих држава у Европи (као националне мањине изјаснило се укупно 331.383 становника или 7,47 одсто).⁴³

У Хрватској је регистровано 576 Јевреја, којих је у Хрватској 1941. било 39.500.

Број српског становништва у Хрватској је од 12,2 одсто 1991. (око 580.000) „конститутивног народа” у укупном становништву Хрватске остало 4,54 одсто (око 201.631), што не обезбјеђује ни статус „националне мањине”. Драстичне разлике су највеће у насељима која су 1981. била претежно српска.⁴⁴ У селима и засеоцима Крајине, села која су 1991. имала по неколико стотина до двије хиљаде житеља остала су празна!”

Уколико је тачан податак пописа становништва у Хрватској према којем Срба има четири одсто, онда би то значило *да је над срп-*

⁴² Фрањо Туђман, *Војска*, бр. 27, Београд, 26. новембра 1992, стр. 21.

⁴³ Р. Арсенић, „Коначни резултат пописа становништва у Хрватској – Срба ипак 4,5 одсто – Према службеним резултатима, у РХ има 4,437.460 грађана од којих се 201.630 изјаснило као Срби”, *Политика*, 18. јун 2002.

⁴⁴ Саво Штрбац, предсједник Информационо-документарног центра *Веритас*, показује на примјеру свог родног села Раштевић у бенковачкој општини шта се догодило са српским становништвом у Хрватској. Од великог српског села са око 600 Срба у Раштевића остало је само 35, двадесет у самом селу, петнаест код рођака у градовима. У Бенковцу, у селу Бргуд од 709 пописаних 1981, 2001. без становника; у Биљанима Доњим од 1039 житеља, 991 Србина 11; Церање Доње од 388, српске националности 343, пописано 19 становника. У општини Доњи Лапац, у селу Бушевићу од 196, срп-

ским народом извршен геноцид као онај 1941. године за време усташке НДХ”.⁴⁵

У усташкој Независној држави Хрватској, према статистичким подацима на основу поступка да се броју становника по попису од 31. марта 1931, с обзиром да није извршен попис 1941, дода природни прираштај по наталитету, становништво НДХ је 31. децембра 1941. требало да износи 6,663.157.⁴⁶ На територији НДХ, према подацима Светог арх. синода СПЦ живјело је 2,403.998 православних Срба.⁴⁷ Према другим подацима број Срба је 1,885.943 до 1,996.000.⁴⁸ Авро Манхатан наводи да је НДХ имала 6,700.000 становника, 3,300.000 Хрвата, 2,000.000 православних Срба. Карло Фалкони сматра да се на територији налазило око 2,200.000 православних Срба. Према извјештају Артура Хефнера, (Arthur Heifner), на основу етнографске карте географа др Звонимира Дугачког у НДХ је живјело 6,043.000 становника, 3,069.000 или 50,78% и 1,847.000 или 30,56%.⁴⁹

Срби су у попису 1971. чинили 14 процената становништва Хрватске. У току тридесет година учешће Срба је сведено на испод једне трећине. На попису становништва 1981 око 380.000 Срба се изја-

ске националности 189, само двоје; у Мишљеновцу од 122, српске националности 114, само двоје. У општини Двор, у селу Буињу од 116, српске националности 109, само девет, Ћоре од 313 српске националности 260, остало само 46, У општини Грачац, у селу Брувно од 432, српске националности 397, остало педесет; Мазин од 540, српске националности 522, пописано 36. У општини Книн, у селу Полача, од 1.567, српске националности 1.467, пописано 165 житеља; Плавно 1.925, српске националности 1.891 пописано 347. У општини Пакрац пописивачи нијесу нашли никог у насељима Бјелајци, Бучје, Цицваре, Цикоте, Дереза, Доња Шуметица, Главица и многа друга, у којима је живјело у просјеку по стотињак становника (Бранислав Радивојша, „Резултати пописа у Хрватској – многа насеља без становника, Највећи пад броја житеља у РХ забележен у некада већинским српским општинама”, *Политика*, Београд, 29. мај. 2002).

⁴⁵ Р. А. „Милорад Пуповац о неслужбеним подацима пописа у Хрватској – Спорни постотак српске популације”, *Политика*, Београд, 24. мај 2002.

⁴⁶ Бројидбени извјештај, 1-2/1942. Јели-Бутић, „Усташе и НДХ”, стр. 106.

⁴⁷ Др Ђоко Слијепчевић, „Историја српске цркве”, књ. II, Минхен 1966, стр. 673.

⁴⁸ Антун Милетић, „Концентрациони логор Јасеновац”, књ. I, стр. 38.

⁴⁹ Њемачка војна обавјештајна служба, извјештај од 14. јуна 1941. АЈ, Т-501, ролна 265. Богдан Кризман, „НДХ између Хитлера и Мусолинија” стр. 129.

снило као Југословени; на попису 1991. око 100.000, док је 2001. било само 74! Учешће становника римокатоличке вјероисповијести порасло је са једанаест процената на 88. На попису 2001. регистровано је 4,42 припадника православне вјероисповијести, само 40.000 припадника Српске православне цркве, 0,91 учешћа!⁵⁰ На тај начин остварен је стратешки циљ разбијања југословенске државе, стварањем етнички чисте католичке Хрватске.

Предсједник владе Хрватске не објашњава нити жали, већ оптужује: „Нема смисла кукати над резултатима пописа становништва. Морам се суочити с истином, а не кукати, јер је резултат пописа *последица агресије оних који су скривали ратну катаклизму*. Они су најодговорнији за све лоше последице укључујући и егзодус Срба.”⁵¹ Такав став је изнио и саборски функционер СДП, Мате Арловић: „Онај ко је почео рат морао је рачунати на егзодус.” Ни ријечи о масовном протјеривању, убиствима на етничко-вјерској основи, спаљивању имовине, пљачки, отпуштању с посла, отимању станова, онемогућавању повратка на своја вјековна огњишта. Рат су започели хрватски сецесионисти, на челу са врховником ХДЗ, Фрањом Туђманом. Предсједник „праваша” Анте Ђапић је отворенији: „Вијест о смањивању броја Срба једна је од бољих вијести у последње вријеме.”⁵² Срби, на другој страни доказују да је стварни број Срба у Хрватској око 6 процената, што показује жеље и намјере хрватских представника да их је још мање и од стварног стања!

Изјаву министра иностраних послова СР Југославије, Горана Свилановића, да је пад постотка Срба у Хрватској „последица рата и победе Милошевићеве идеологије да Срби не могу да живе са другим народима” оштро је критиковала Српска народна странка (СНС) у Хрватској као израз неупућености и непознавања блиске историје „или још горе став службене политике владајуће коалиције”.⁵³

⁵⁰ Б. Радојша, „После пописа у Хрватској – Куће без домаћинства – Држава са веома измењениом националном структуром становништва”, *Политика*, Београд, 27. јун 2002. стр. 8.

⁵¹ Изјава Ивице Рачана, предсједника владајуће СДП и премијер владе Републике Хрватске у разговору са новинарима у Штокхолму, 26. маја 2002.

⁵² Радоје Арсенић, „Хрватско тумачење српског пописног нестанка – Срби су криви што их нема”, *Политика*, Београд, 28. мај 2002., стр. 2.; *Јутарњи лист*, Загреб

⁵³ Тањуг, „СНС о шефу дипломатије СРЈ – Свилановић да се извини”, *Политика*, Београд, 8. јун 2002, стр. 2.

„Међународна заједница” не води рачуна да је главни услов за међународно признање Хрватске доношење демократског закона о мањинама. Управо након геноцидне *Олује* Туђман је суспендовао овај закон. Не води се рачуна ни о одреби Устава да „сваки држављанин Републике Хрватске има право у било које доба напустити територију државе и населити се трајно или привремено у иностранству, и било када се вратити у домовину”.⁵⁴

Бивши заповједник Јасеновца – система хрватских усташких логора геноцида, Динко Шакић, последице пресуде из затвора на католички Ускрс у објављеном интервјуу саопштава – „Не кајем се”, да се у Аргентини састајао са председником др Фрањом Туђманом, министром одбране Гојком Сушаком; председником Хрватског државног сабора, др Жарком Домљаном; министром вањских послова др Матом Гранићем; државним одвјетником Маријаном Храњским, министром Мирославом Шепаровићем. Отворено је изјавио да је учествовао у набавци оружја за сецесионисте, да је о томе још прерано говорити, али чува сву расположиву документацију.⁵⁵ Ако се овоме дода вијест да је бивши председник Аргентине, Carlos Saul Menem, оптужен да је свјесно прекршио ембарго Уједињених нација којим се забрањује извоз оружја,⁵⁶ завјера за разбијање југословенске државе добија обриси.

Разбијање треће југословенске државе, санкције, бомбардовање, Косово и Метохија 2001.

Анализа историјских збивања на подручју претходне Југославије

Када је, последице разговора које сам имао на америчком Yale универзитету постављено основно питање демографске слике српског народа у XX вијеку: колико је Срба било 1900. године, колико Срба има 2000. године, у поређењу са бројним кретањем Албанаца, Бугара, Румуна, Француза, Енглеза, откривено је да се српска ни југословенска наука није систематски бавила овако „крупним питањем”, да је то „једно од најзначајнијих питања које би требало обрадити”!⁵⁷

⁵⁴ Члан 33. Устава Републике Хрватске.

⁵⁵ Младен Генц, „Интервју Динко Шакић”, *Јутарњи лист*, Загреб, 1. 04. 2002, стр. 6-7.

⁵⁶ Clifford Krauss, „Argentina Will Try Former President on Arms Charges”, *The New York Times International*, p. A3.

⁵⁷ Географски факултет Универзитета у Београду објавио је врло корисну едицију „Етнички простор Срба”.

Ваљало би почети од Првог свјетског пописа становништва 1798. године када је забиљежено 5.500.000 Срба, 500.000 Хрвата, 5.450.000 Француза и 5.400.000 Енглеза и анализирати национални развој.

Познати слависта Павле Јосиф Шафарик је 40-их година XIX вијека у *Словенском народопису* дао преглед 80 милиона словенских народа, од чега: 5.294.000 Срба, 801.000 Хрвата и 1.153.000 Винда (Словенаца). Хрвати су сви католици – ватиканска идентификација националног и вјерског. Срби су 2.880.000 православци, 1.864.000 католици и 550.000 муслимани.

Зашто су у XX вјеку за Србе сматрани само Срби припадници хришћанске православне цркве? Французом се сматра Француз католик, протестант, и друге вјероисповијести или атеиста. Српска православна црква сматра Србе једновјерним народом, припадника Православне цркве! Превјерени, покатоличени Срби су од стране Римокатоличке цркве сматрани Хрватима. Тако су нестали Срби из многих југословенских земаља, Далмације, Дубровника, Конавала, итд. У извршењу злочина геноцида над православим Србима, „православном шизмом”, најкрволочнији и најбруталнији злочинци су по правили били покатоличени православни Срби!

Жртве геноцида и освајачких поробљивачких ратова на Балкану, у југословенским земљама нијесу документовано утврђене.

У току Другог свјетског рата народи Југославије, посебно српски народ је поднио огромне жртве. На Париској мировној конференцији признато је да је у току рата у Југославији пало 1,706.000. Јавно сам саопштио да овај стравични биланс нема документационо покриће. Попис „Жртве рата 1941-1945.” извршен је тек 1964, поводом преговора о ратној штети од стране Њемаца. Резултат је био катастрофалан, непотпун и нетачан – на простору цијеле Југославије забиљежено је 597.000 жртава. То је био повод Фрањи Туђману да напише „Беспућа повијесне збиљности”, прогласи „Српски мит о Јасеновцу”. Јасеновац је био систем хрватских усташких логора геноцида. Туђман наводи укупан број жртава десетак тисућа (20-40.000). Комисија Сабора Хрватске 90-тих година излази у јавност са 2.400 жртава Јасеновца. Земаљска комисија Хрватске је у званичном извјештају Међународној комисији процијенила жртве на 500-600.000. Енциклопедија Холокауста наводи око 600.000, најновија Енциклопедија геноцида „стотине хиљада”. Музеј жртава геноцида је именом и презименом утврдио преко 80.000, само дјеце од једног дана до 14 година 19.432.

Ни жртве геноцида, вјерско-грађанског рата 1991-2002. нијесу познате. *Црногорска академија наука и умјетности и Српска академија наука и уметности – двије највеће научне институције, заједнички су организовале научни скуп „Други свјетски рат – 50 година касније”, у Подгорици 20-22. септембра 1995.*

Институционално нијесу предузимана научна истраживања.

Јевреји, поред Јад Вашема у Јерусалиму и Музеја Холокауста САД у Вашингтону имају око стотину институција за истраживање холокауста, и у Флориди и Тексасу.

Државна комисија за ратне злочине и злочине геноцида, која је покренула пројекат утврђивања жртава, укинута је 1993.

У оквиру Српске академије наука и уметности од 1984. радио је Одбор за прикупљање грађе о геноциду над српским народом и другим народима Југославије у XX вијеку, под предсједништвом академика Владимира Дедијера, послје његове смрти академика Радована Самарџића. Послје смрти академика Самарџића, Предсједништво САНУ је одлучило 1994, уочи десете годишњице плодног рада, у вријеме обновљеног геноцида на просторима Хрватске и Босне и Херцеговине, да се Одбор укине. У својству замјеника предсједника Одбора нико аутора није формално обавијестио о разлозима укидања Одбора.

Послје обиљежавања 10-годишњице, Музеј жртава геноцида и оперативно је одлуком Владе Републике Србије од септембра 2002. пребачен је у Крагујевац, гдје није извршен геноцид, већ тежак ратни злочин. Документација Фонда за истраживање геноцида је блокирана.

Прије образовања Међународног кривичног трибунала за претходну Југославију на Правном факултету у Београду одржан је Округли сто на тему „Међународни суд за ратне злочине у бившој Југославији”, 13. априла 1993.⁵⁸ Иако је оцијењено да овај суд нема међународног правног основа, аутор је иступао пред Судом у својству Witness-experta, 27. априла 1998. Предложио је образовање Државне комисије за праћење и проучавање рада и налаза ове међунароине институције. Савезна влада је донијела „Одлуку о образовању комисије Савезне владе за сарадњу са Међународним кривичним судом у Хагу”, одлука је објављена у „Службеном листу СРЈ” бр. 2,

⁵⁸ „Међународни кривични суд за ратне злочине у бившој Југославији”, Државна комисија за ратне злочине и злочине геноцида, Удружење за кривично право и криминологију Југославије и Катедра за кривичне науке Правног факултета Универзитета у Београду, 123. априла 1993, на Правном факултету у Београду.

10. јануара 1997, али комисија није образована. Овај Међународни суд се претежно бави злочинима геноцида на подручју претходне Југославије.

У Амстердаму је одржано савјетовање „Алтернативни суд за Југославију” (Alternative Yugoslavia Tribunal) 12-14. новембра 1993.⁵⁹ Закључено је да се ова невладина институција редовно састаје и разматра проблематику ратних злочина и злочина геноцида на простору претходне Југославије. Иницијатива је остала без државне и приватне подршке. Створен је у Риму *Стални народни суд* у коме су доминирале једностране политичке стране, угланом промуслиманске.

„О Васкрсу 1997. у Београду је *Декларацију против геноцида над српским народом* „благословио и потписао Његова Светост патријарх српски господин Павле”. Декларацију је, на девет свјетских језика, потписало 60 личности, међу којима двадесет академика, 15 професора, 3 епископа, врховни рабин СРЈ.⁶⁰ Геноцид и егзодус, „глобално зло не може ријешити ниједна земља сама сопственим снагама. Потребна је сагласност и акција свих народа”. „Полазећи од ових хуманих схватања”, „нељудских односа према Јеврејима, Јерменима и другима”, Декларација је представљена као први корак у вези са оним „што се догађа с напаћеним српским народом”. „Одбрана сопствене личности, материјалних услова опстанка и одбрана сопствене духовности не могу се сматрати геноцидом. Упркос тој чињеници, српски народ у савремености нарочито је жигосан као реметилачки фактор прогреса, хуманости и тежње ка слободи. Историја српских земаља као дјелова Балкана и Европе пуна је примјера геноцида над Србима и егзодуса којима су били изложени. Процеси уништавања Срба на најразличитије и најсвирепије начине континуирано су трајали. Кроз читаву своју историју они су суочавани с најжешћим облицима геноцида и егзодуса који су угрожавали њихов опстанак, а увек су били самобранитељи своје егзистенције, своје духовности, културе и демократског убеђења... Срби су били на страни хуманизма, спасавали су не само своју егзистенцију, него су били и брана најезди и уништавању других народа”. Јасеновац и концентрациони логори су поменути као примјер

⁵⁹ Милан Булајић, „Alternative Yugoslavia Tribunal”, Стручна књига, Београд, 1995, страна 210.

⁶⁰ Декларација против геноцида над српским народом, Declaration contre le génocide du peuple serbe; Declaration to stop genocide against the Serbian people. О Васкрсу 1997, Београд

жртва српског народа у борби против фашизма. На крају XX вијека, „у процесу разарања СФР Југославије Срби су поднели највеће патње и прогон са својих историјских станишта у Хрватској и Босни и Херцеговини. У овом раздобљу Срби су изложени физичком истребљењу и духовном геноциду. Историја српског народа сведочи и посведочиће сваком објективном човеку данас и убудуће о величини њихове духовности. Срби нису били пролазно скитачко племе на регијама са којих желе да их удаље савремени носиоци акција и процеса геноцида и егзодуса... Нажалост, највећи број наведених српских манастира и храмова данас је разрушен а непроцењиво духовно и културно благо српског народа у њима је опљачкано и уништено. Тиме се физички и духовни геноцид над српским народом наставља пред очима и савешћу целог човечанства. Оно што није успело Адолфу Хитлеру и његовом марионети Анти Павелићу успело је Фрањи Туђману и Алији Изетбеговићу. Са хомогених српских вековних станишта у Хрватској, у Лици, Банији, на Кордуну, Далмацији, Западној Славонији, прогнани су до краја 1995. године сви Срби. Сличну судбину доживели су Срби у западној Босни. Фантом прогона наднео се и над преосталоим Србима у Хрватској на српској територији славонско-барањске области.”

Декларација се завршава апелом свим државама свијета, институцијама на глобалном плану – Генералној скупштини ОУН, Савјету безбједности ОУН, Савјету Европе, Европском парламенту, ОЕБС и другим које „имају моћ да делују у процесу онемогућавања свих акција геноцида и егзодуса, на било ком месту и у било које време”. То је апел „на осуду геноцида и буђење савести човечанства подсећајући на језиве примере геноцида над Србима и његовог егзодуса у последњем рату. Указано је да се *може* „*навести још огроман број примера физичког и духовног уништавања и прогона српског народа, познатих целом свету, али свако експлицитније подвлачење и призивање аргумената значило би повреду живих рана на српској души*”. Иако ти примјери нијесу познати „цијелом свијету”, Декларација представља позив не само „да сви ти ужасни примери геноцида и егзодуса нађу места пред судом историје, *него и пред непристрасним и квалификованим судијама данас у свету, јер „сва та суђења не могу мимоилазити праведна сведочења нападеног српског народа*”.

У писму Музеја жртва геноцида Њ. Св. Патријарху Српском указано је да је Декларација потписана управо на Дан сјећања на жртве

геноцида, на дан херојског пробоја заточеника Јасеновца, 22. априла 1945, који није ни поменут, да је поменут геноцид над Јерменима и Јеврејима, али није поменут геноцид над Циганима (Ромима). У писму је указано да поновљени злочини геноцида 90-их година није су вршени само над Србима. Постављено је питање значења уопште-ног навода у Декларацији: „Одбрана сопствене личности, материјалних услова опстанка и одбрана сопствене духовности не могу се сматрати геноцидом”, без осуде злочина припадника српског народа. Такве ставове заступа Римокатоличка црква: „У катехизму Католичке цркве (точка 2309) наводе се увјети моралне законитости обране војном силом.”⁶¹ Врховни суд хадезеовске Хрватске заузео је становиште да није могло бити злочина у „домовинском рату”, да чишћење остатка српског становништва из Хрватске у војним операцијама „Бљесак” и „Олуја” не представљају геноцид над српским народом.

„Декларација говори само о континуитету злочина геноцида над српским народом на крајње уопштен начин, не водећи рачуна о конкретним оптужбама, неистинитим инкриминацијама (масакри у центру Сарајева – Васе Мискина, Маркале I и II). Ако се ова Декларација упореди са систематским презентирањем из муслиманског интелектуалног центра у Сарајеву о континуитету геноцида Срба над муслиманима (проглашавање Његоша за идеолога геноцида, ‘доказа’ да је Први и Други српски устанак био у знаку геноцида над невиним муслиманским живљем), може се сагледати њена некорисна уопштеност”, речено је у писму Музеја жртава геноцида, на које није одговорено.⁶²

Послије пуних пет година није извршена научна анализа резултата Декларације, већ је тешко било доћи до примјерка ове декларације преведене на девет језика.⁶³ На другој страни Српска православна црква оптужује се да стоји иза „политике геноцида”, коју једино води српски народ против несрпског становништва; оптужбе за злочине геноцида подигнуте су против највиших представника српског народа пред Међународним судом правде и Међународним кривичним трибуналом за претходну Југославију.

⁶¹ *Глас концила*, католички тједник, број 20, Загреб, 20. мај 1995.

⁶² Писмо директора др Милана Булајића Њ. Св. патријарху српском, г. Павлу, Београд, 25. април 1997.

⁶³ Примјерак Декларације Музеј је добио око Васкрса 2002. добротом директора Музеја Српске православне цркве, мр Слободана Милеуснића.

УТВРЂИВАЊЕ ИСТИНЕ – ОСНОВНИ ЗАДАТАК НАУКЕ

У Јеванђељу по Јовану 8,32 записано је: „Истина ће вас избавити”. Образују се комисије за истину. Не бих вјеровао да је до истине, и када су у питању животни интереси народа и државе, тако тешко доћи, да се нијесам сукобљавао и сукобљавам са често непремостивим тешкоћама.

Прије објављивања мог рукописа „Мисија Ватикана у Независној Држави Хрватској” пошао сам са рукописом у Ватикан. Као самостални истраживач нијесам могао ни ући. Српска академија наука је предложила државом секретару за иностране послове да ме акредитује за службеног истраживача документације о Другом свјетском рату. Примео ме перфект Archivio Segreto Vaticano, padre Jozef Metzger 12. јуна 1990 у 12 часова и 35 минута. Добио сам пропусницу. Показао сам рукопис, рекао да он представља оптужницу Ватикана, да сам дошао по истину, да прегледају мој рукопис и све што није тачно избацићу на лицу мјеста, уз услов да ми се дају документа која се код њих налази (навео сам број и датум). Наш разговор је врло брзо завршен и моја истраживања, јер ми је речено да могу истраживати само документацију до 1922, до понтификата папе Пија XII, управо због чега сам дошао. Није врједило ни моје позивање на Свето писмо. Остало ми је само да објавим у књизи непланирано поглавље „Покушај дијалога са Ватиканом” (књ. I, стр. 58-71).

Митрополит Христофор је у интервјуу главном уреднику „Побједе” Николи Ивановићу 27. септембра 1993. изјавио да је предао моју књигу на енглеском „The Role of the Vatican in the Break-up of the Yugoslav State” (Улога Ватикана у разбијању југословенске државе) приликом екуменских разговора са папом Јованом Павлом II у САД, да му је Папа обећао да ће је прочитати. Ни то није допринијело истини, иако је познато да су усташке архиве и злато склањане у Ватикан.

На неки начин сам разумио став Ватикана, али никако став југословенских државних власти које су одлучно одбијали да ме чак упознају са документацијом о монсињору Крунославу Драгановићу, ратном злочинцу, доказаном организатору „тунела пацова” у Ватикану за спашавање усташких злочинаца, укључујући усташког поглавника Павелића и министра полиције Артуковића. О његовом мистериозном повратку у Југославију, без суђења, више сам дознао из скоро декласификованих докумената америчке CIA.

Осуђени бивши заповједник Јасеновца, Динко Шакић, из затвора је објавио књигу (2001) „С поглавником у Алпима” у којој аутентично описује како су он и усташки поглавник скривани по католичким манастрима у Италији и Ватикану. Изјављује да пише књигу о Јасеновцу, радном логору, сличном логорима које су САД образовале за непријатељске Јапанце, што су усташе чиниле за непријатељске Србе.

Академик Зоран Лакић је био свједок не тешкоћа већ жестоких проблема у утврђивању истине на Трећој међународној конференцији о Јасеновцу, одржаној у Јерусалиму 29-30. децембра 2002. Да би спрјечили разговор о мојој новој књизи „Jasenovac – Jewish Serbian Holocaust (the Role of the Vatican) in Nazi Ustasha Croatia 1941-1945” (Јасеновац – Јеврејско-српски холокауст /улога Ватикана/ у наци усташкој Хрватској 1941-1945), у „Јерусалим посту” је објављен напад на мене ради наводни антисемитских ставова у књизи „Усташки злочини геноцида и суђење Андрији Артуковићу 1986”. Непосредно пред одржавање Треће међународне конференције, забрањен ми је улаз у просторије Фонда за истраживање геноцида, документација забрављена. У Њујорку је против мене и три америчка Србина подигнута оптужница у вези са овом конференцијом за 8,5 милиона долара.

У трагедији српског народа и других народа на југословенском подручју преовладава неистина, усудио бих се да кажем систем неистина. У Српској академији наука и уметности био сам организатор научног скупа „Систем неистина о злочинима геноцида 1991-1993. године”.⁶⁴ Нажалост, на томе се стало.

Да поменем неколико примјера:

Повод за увођење погубних санкција против Југославије – Србије и Црне Горе, како је то записано у резолуцији Савјета безбједности УН 30. маја 1992. био је масакр „у реду за хљеб” у центру Сарајева у Улици Васе Мискина 27. маја исте године. Извјештај генералног секретара УН Бутроса Бутроса Галија, који је садржао различите чињенице од преамбуле оптужба у резолуцији, није ни изнијет на разматрање. Разговарао сам са др Карацићем у Њујорку, предлагао да се прекину сви разговори док се не утврди истина. Истражујући разговарао сам са свједоком очевицем са станом у Васе

⁶⁴ Види САНУ научни скупови, књига LXXI, Одељење историјских наука, књига 23, страна 383.

Мискина да је прије злочина видјела болничка кола и телевизијске камере. Писао сам о томе. До данас службено није утврђено чињенично стање.

Нови злочин у центру Сарајева – на Маркалама послужио је као *casus belli* за бомбардовање српских положаја.

Злочин на Косову у Рачку био је *casus belli* за бомбардовање 78 дана Југославије.

Посјетио сам разорени Вуковар 4. октобра 1993. Разговарао сам са највишим представницима српских власти, апеловао да приступе откопавању стратишта на „Овчари”, да ради утврђивања истине ангажују најпознатије свјетске стручњаке. Усудио сам се да кажем да то треба учинити „док је Вуковар српски”. То није учињено, питање је на дневном реду Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију, годинама ће се оптуживати и расправљати.

У Подгорици сам, са професором Зораном Стојановићем и деканом Правног факултета др Ранком Мијовићем, 10. марта 1997. учествовао на трибини „Међународни кривични трибунал: сарадња или бојкот”. У вези са такозваном вуковарском тројком поднио сам саопштење „Одбрана која то није”. Посјетио сам том приликом министра правде Црне Горе, Душка Лалићевића, и предложио истраживање, утврђивање истине о Црногорцу официру Веселину Шљиванчанину. Предсједнику Врховног војног суда понудио сам моја истраживања о Вуковару, да се пред војним судом покрене поступак утврђивања истине уз присуство представника из Хага. Ништа, колико је мени познато, није учињено. Ове 2003. године изручење Веселина Шљиванчанина је услов међународног опстанка Србије и Црне Горе. „Политика експрес” повећава тираж фелтоном „Истина о Овчари”

Геноцид у Сребреници постао је медијски симбол највећег злочина геноцида у другој поливини XX вијека. Командант српске Дринске дивизије генерал Радисав Крстић је осуђен за геноцид на 46 година. Анализе Документационог центра Републике Српске не могу да добију мјесто у свјетским медијима. Предсједник Југославије, Слободан Милошевић, оптужен је за геноцид у Босни, иако је Институт за војну документацију Холандије, на основу деветогодишњих студија, закључио да Београд није имао везе са геноцидом у Сребреници.

Седамдесет осам дана бомбардовања Југославије од стране сила чланица НАТО-а, без одобрења Савјета безбједности, за међународног тужиоца Карлу дел Понте, не представља злочин нити одговор-

ност великих сила, ваљда зато што је вршен под именом „Милосрдног анђела”.

Муслиманска Босна и Херцеговина је тужила Југославију, Србију за злочине геноцида. Ради се о оптужби државе, не појединца, о захтјевима одштете који се крећу преко сто милијарди долара. Влада Републике Хрватске је оптужила Југославију, предсједник Месић помиње одштету од око 15 милијарди долара. Југославија није тужила Хрватску за обнову геноцида, за „Бљесак” и „Олују”, да је српско становништво према хрватском попису 2001. сведено на 4,5%. Повукла је противтужбу против муслиманске БиХ, без услова повлачења тужбе.

Нема научних расправа о *злочину против мира*, одговорности за разбијање југословенске државе, узрочника ратних злочина и злочина геноцида. Међународни кривични трибунал за претходну Југославију није овлашћен. „Ми у Канцеларији тужиоца смо се свјесно определијели да у своме раду не процјењујемо питања *ius ad bellum* и искључиво смо се бавили питањем да ли су појединци починили тешка кршења међународног хуманитарног права, како су квалификована у оквирима *ius in bello*, или нису”, наводи Карла дел Понте.⁶⁵ Сједињене Америчке Државе не признају ни Међународни кривични трибунал Уједињених нација, Конгрес изгласава резолуцију да у случају да било који Американац буде изведен пред међународни суд може бити силом ослобођен. Југославија мора да испоручи шефове државе, високе државне и војне представнике.

За вријеме истраживачког боравка 2002. у Сједињеним Америчким Државама утврдио сам да се на свим већим универзитетима и научним институцијама разматра тема „Геноцид у XX вијеку”, „вијеку геноцида”. У тим истраживањима нема Срба, нема усташког геноцида над Србима, Јеврејима и Ромима, али има геноцид Срба у Босни и Косову над несрпским становништвом. По повратку предложио сам да се организује међународни научни скуп „Геноцид у XX вијеку на простору југословенских земаља”. Иницијатива је добила подршку Српске академије наука и уметности – академици Василије Крестић, Милорад Екмечић, др Славенко Терзић, Института за савремену историју (др Никола Поповић), Института за но-

⁶⁵ Међународни кривични суд за бившу Југославију: „Коначни извештај који је тужиоцу поднела Комисија основана да размотри кампању бомбардовања НАТО-а против Савезне Републике Југославије”, пара 4, 30-34.

вију историју Србије (др Момчило Митровић), Војноисторијског института (начелник пуковник Милоје Пржић). Суочили смо се са проблемом обезбјеђења финансијских средстава (савезни секретар за науку проф. др Вуко Домазетовић одобрио је 100.000 динара, министар за науку Србије само 60.000). С обзиром да одобрена средства нијесу била довољна ни за зборник, по протеклу времена бирократски апарат повлачи и одобрена средства.

Академија наука Републике Српске већ неколико пута одлаже научну расправу о догађајима 90-их.

Црногорска академија наука и умјетности је прва отворила трибину на тему „Геноциод у XX вијеку на простору југословенских земаља”.